

พระนครศรีอยุธยา
 รับเลขที่... ๑๕๖๐
 วันที่... ๑๓/๑๑/๒๕๖๕
 เวลา... ๑๕.๕๕

ที่ สธ ๐๔๐๔.๐๗/๗๓๓๗

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
 ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๖ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ แนวทางการดูแลสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวานสำหรับทันตบุคลากรและบุคลากรสาธารณสุข

กลุ่มงานทันตสาธารณสุข
 วันที่ ๑๓/๑๑/๒๕
 เวลา ๑๕.๐๗

เรียน นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

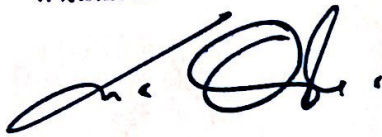
ด้วยกรมอนามัยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน จัดทำแนวทางการดูแลสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวานสำหรับทันตบุคลากรและบุคลากรสาธารณสุข เพื่อพัฒนาคุณภาพการให้บริการด้านสุขภาพช่องปากผู้ป่วยโรคเบาหวาน และเพื่อให้ทันตบุคลากรและบุคลากรสาธารณสุข มีแนวปฏิบัติประกอบการจัดการบริการสุขภาพช่องปากสำหรับผู้ป่วยโรคเบาหวานในพื้นที่ นั้น

ในการนี้ กรมอนามัยขอเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ แนวทางการดูแลสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวานสำหรับทันตบุคลากรและบุคลากรสาธารณสุขให้แก่หน่วยงานของท่าน ตามลิงค์ <https://shorturl.asia/JYRUd> หรือสแกน QR Code ด้านล่างนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ จะเป็นพระคุณ

ขอแสดงความนับถือ

เรียน หัวหน้ากลุ่มงาน...
 กำเนินการ

(นายเทพศักดิ์ อังคณาวิตต์)
 เกษียรเชี่ยวชาญ (ด้านเภสัชสาธารณสุข) ปฏิบัติราชการแทน
 นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(นายสรวิทย์ บุญสุข)

รองอธิบดีกรมอนามัย ปฏิบัติราชการแทน
 อธิบดีกรมอนามัย

สำนักทันตสาธารณสุข

โทร. ๐ ๒๕๕๐ ๔๑๑๕

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์: Dentalhealth@anamai.mail.go.th

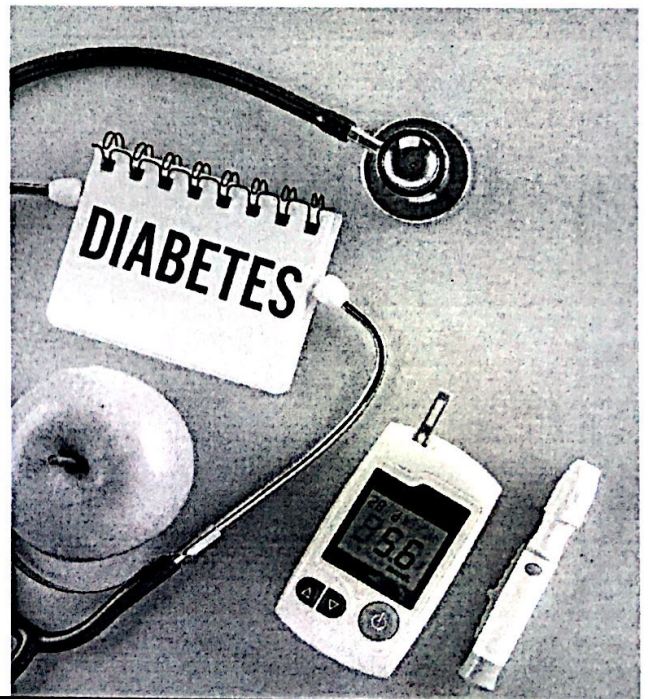
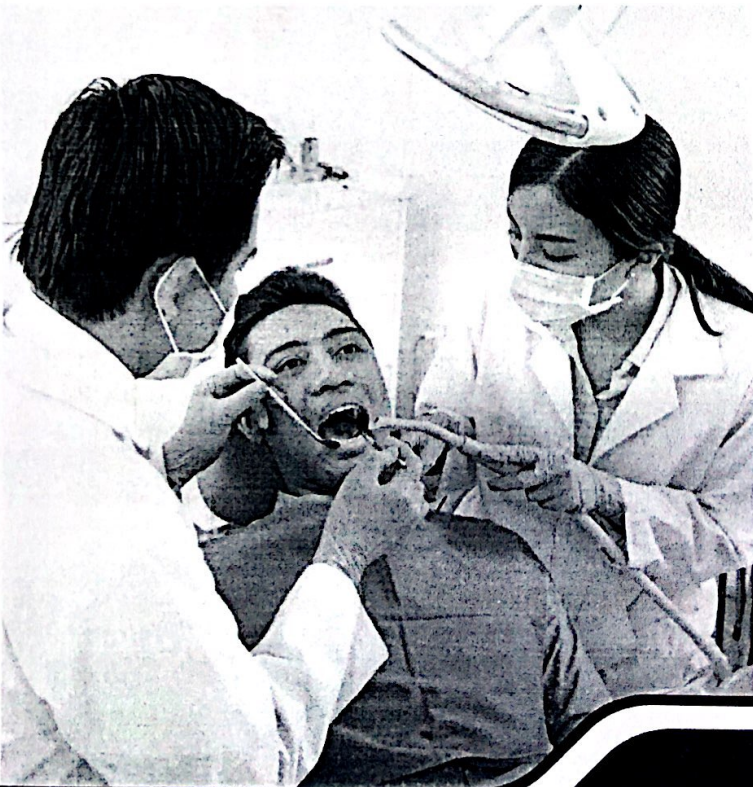
เอกสารแนวทางการดูแล
 สุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวานฯ

เป็นดวงประชาสัมพันธ์ให้รับทราบ

ม.ร.ร. ๓๖๖๖

17 ก.ค. 65

แนวทาง การดูแลสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวาน สำหรับทันตบุคลากรและบุคลากรสาธารณสุข

สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย

กรมอนามัย
สำนักทันตสาธารณสุข

แนวทาง

การดูแลสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวาน สำหรับทันตบุคลากรและบุคลากรสาธารณสุข

โดย

สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย

แนวทางการดูแลสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวาน
สำหรับทันตบุคลากรและบุคลากรสาธารณสุข

ที่ปรึกษา	วรางคณา	เวชวิธี	สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย
	ปิยะดา	ประเสริฐสม	สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย
	นนทินี	ตั้งเจริญดี	สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย
คณะผู้จัดทำ	วรรณิ	นิธยานันท์	สมาคมเครือข่ายโรคไม่ติดต่อไทย
	เพชร	รอตอารีย์	สมาคมโรคเบาหวานแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
	สุธา	เจียรมนิโชติชัย	ราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย สาขาทันตสาธารณสุข
	อรรณวุฒิ	เลิศพิมลชัย	ราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย สาขาปริทันตวิทยา
	ศิริวรรณ	พิทยรังสฤษฎ์	กองโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค
	พนิตเทพ	ทัฬพะรังสี	ศูนย์อนามัยที่ 4 สระบุรี
	วังจันทร์	กิตติภาดากุล	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี
	สุวรรณมา	สมถวิล	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรี
	ฐิติพร	บุญนาค	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี
	สินิทธิ	โกศลานันท์	โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี
	นพวรรณ	โพชนุกุล	สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย
	นันทมนัส	แย้มบุตร	สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย
	พัชรวรรณ	สุขุมาลินท์	สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย
	ปวีญา	มานูจำ	สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย
	กันยา	ฤทธิอิม	สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย

ISBN

โรคเบาหวานเป็นปัญหาสาธารณสุขที่คุกคามสุขภาพคนไทยเพิ่มสูงขึ้นทุกปี จากข้อมูลความชุกของผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยโรคเบาหวานในประชากรอายุตั้งแต่ 15-59 ปี กระทรวงสาธารณสุข พบผู้ได้รับการวินิจฉัยโรคเบาหวานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 8.3 ในปีพ.ศ. 2558 เป็นร้อยละ 11.6 ในปีพ.ศ. 2561 และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ปัจจุบัน มีหลักฐานทางวิชาการที่แสดงชัดเจนว่า โรคเบาหวานมีความสัมพันธ์เชิงลบแบบสองทิศทาง (bidirectional adverse relationship) กับโรคปริทันต์อักเสบ โดยโรคเบาหวานเพิ่มความเสี่ยงที่จะเกิดโรคปริทันต์อักเสบได้ง่ายและมีความรุนแรงของโรคเพิ่มมากขึ้น และการอักเสบจากโรคปริทันต์อักเสบส่งผลต่อการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวาน นอกจากนี้ การติดเชื้อจากโรคปริทันต์อักเสบยังเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวานอีกด้วย ดังนั้น การดูแลอนามัยช่องปากและรักษาโรคปริทันต์อักเสบ ไม่เพียงแต่เป็นการลดเชื้อโรคในช่องปากเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานอีกด้วย

จากหลักฐานทางวิชาการ และข้อเสนอแนะขององค์การอนามัยโลก (WHO) ที่แสดงถึงความสำคัญของการดูแลสุขภาพช่องปากแบบบูรณาการร่วมกับการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย ร่วมกับหน่วยงานสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง กรมควบคุมโรค และองค์กรวิชาชีพ ได้แก่ สมาคมเครือข่ายโรคไม่ติดต่อแห่งประเทศไทย สมาคมโรคเบาหวานแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ราชวิทยาลัยทันตแพทย์แห่งประเทศไทย สาขาปริทันตวิทยาและสาขาทันตสาธารณสุข จัดทำแนวทางการดูแลสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวาน สำหรับทันตบุคลากรและบุคลากรสาธารณสุข เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดบริการสุขภาพช่องปากผู้ป่วยโรคเบาหวาน และเพื่อให้ทันตบุคลากรและบุคลากรสาธารณสุขมีแนวปฏิบัติประกอบการจัดบริการสุขภาพช่องปากสำหรับผู้ป่วยโรคเบาหวานในพื้นที่ต่อไป

บทที่ 1	โรคเบาหวาน	1
	ชนิดของโรคเบาหวาน	1
	อาการแสดงและภาวะแทรกซ้อน	1
	การตรวจคัดกรองความเสี่ยงการเกิดโรคเบาหวาน	2
	การวินิจฉัยโรค	4
	การควบคุมโรคเบาหวาน	5
บทที่ 2	โรคเบาหวานและสุขภาพช่องปาก	8
	ปัญหาสุขภาพช่องปากที่พบบ่อยในผู้ป่วยเบาหวาน	8
	ความสัมพันธ์ของโรคปริทันต์อักเสบกับโรคเบาหวาน	9
	กลไกความสัมพันธ์	10
	การรักษาโรคปริทันต์อักเสบกับค่าระดับน้ำตาล	11
	บทบาทของทันตบุคลากรในการตรวจพบผู้ป่วยเบาหวานรายใหม่	11
บทที่ 3	การคัดกรองและจัดบริการสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวาน	13
	วัตถุประสงค์ของการคัดกรองและจัดบริการสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวาน	13
	กิจกรรมบริการ	13
	การคัดกรองความผิดปกติในช่องปากผู้ป่วยเบาหวานในชุมชน และคลินิกเบาหวาน	15
	การตรวจและจัดบริการสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวานในคลินิกทันตกรรม	16
	ข้อควรระวังในการทำหัตถการทางทันตกรรม	21
บทที่ 4	การติดตามประเมินผล	23
	การประเมินผลการจัดบริการ	23
	การประเมินผลการดำเนินกิจกรรม	23
	ภาคผนวก	25
	แบบคัดกรองความผิดปกติในช่องปากเบื้องต้น	25
	แบบฟอร์มการตรวจช่องปาก	26